

8.10.2016

Valmennusseminaari/ Hämeenlinna

***URHEILIJAN VALMENTAUTUMISEN
PSYKOLOGINEN TUKEMINEN***

Niilo Konttinen

**Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus
(KIHU)**

- 1 -

**Mitä on valmentautumisen
psykologinen tukeminen?**

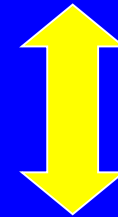
**”Psyykkinen valmennus
tarkoittaa urheilijan
kokonaiselämäntilanteen
huomioimista
valmennuksessa ja
hänen psyykkisen
hyvinvointinsa tukemista
sekä psyykkisten taitojen
opettamista ...”**

(Liukkonen & Jaakkola, 2003)

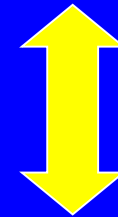
Tukitoiminnan tasot

HUIPPU-URHEILIJA

URHEILIJA

IHMINEN

Tukitoiminnan sisällöt

SISÄINEN PALO

- *Sisäinen motivaatio
- *Tavoitteenasettelu

KYKY HEITTÄYTYÄ

- *Kilpailuun valmistautuminen
- *Kilpailun aikana toimiminen
- *Psykologiset taidot

ITSETUNTEMUS

- *Tunnetilat
- *Toimintamallit
- *Ajatusmallit

VUOROVAIKUTUS

- *Ryhmän ilmapiiri
- *Palaute
- *Johtaminen

ITSELUOTTAMUS

- *Saavutetut tulokset
- *Tietoisuus omista vahvuuksista
- *Luotto oppimiskykyyn

- 2 -

**Motivaatio ja
tavoitteenasettelu**

”LAHJAKKUUS”

Kilpaurheilussa lahjakkuus
on erityistä kyvykkyyttä,
joka antaa
mahdollisuuden kehittyä
taitavaksi ja menestyväksi
urheilijaksi.

Sisäinen motivaatio

- Urheilijan toiminta on täysin **ITSEOHJAUTUVAA**
- Toiminta tuottaa urheilijalle kiinnostavia ja positiivisia **ELÄMYKSIÄ**
- Harjoittelu ja kilpaileminen ovat **ITSESSÄÄN TÄRKEITÄ** asioita urheilijalle

Ulkoinen motivaatio

- **Toimintaa ohjaavat palkkiot ja rangaistukset**
- **Toiminta on sosiaalisesti suotavaa**
- **Yksilön omat arvot ohjaavat toimintaa**
- **Toiminnasta koetaan saatavan merkittävää hyötyä vaikka se ei sinänsä olisikaan aina palkitsevaa**

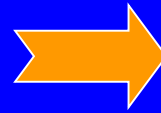
Miten edistää sisäistä motivaatiota?

- **Itsemääräämisen
tunteen lujittaminen**
- **Kyvykkyyden
tunteen
vahvistaminen**
- **Sosiaalisen
yhteenkuuluvuuden
tukeminen**

On tärkeää asettaa itselleen tavoitteita, sillä ne ...

- **Ylläpitävät motivaatiota**

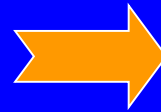
- Antavat perustelut harjoittelulle

Energia

- **Suuntaavat toimintaa**

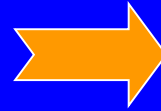
- Auttavat keskittymään olennaisiin asioihin

Suunta

- **Selkiyttävät
kehittymisen seuranta**

- Muodostavat yksilöllisen toimintasuunnitelman

Arviointi

Erilaisia tavoitteita...

- (1) Tulostavoitteet
-Henkilökohtaiset ja ryhmän saavutukset
- (2) Lajitavoitteet
-Lajitaidot ja lajin fyysiset vaatimukset
- (3) Harjoittelutavoitteet
-Harjoittelua suuntaavat tavoitteet
- (4) Joukkueen/ ryhmän tavoitteet
-Säännöt ja arvot
- (5) Kisa- ja harjoituskohtaiset tavoitteet
-Päivittäin asetettavat tavoitteet

- 3 -

Itsetuntemus

The Big Five -teoria

PERSOONALISUUS

Sosiaalisuus

- Seurallinen
- Aktiivinen
- Iloinen

Avoimuus

- Tunteellinen
- Joustava
- Suvaitseva

Neuroottisuus

- Ahdistunut
- Masentunut
- Vihamielinen

Sovinnollisuus

- Yhteistyöhaluinen
- Luottavainen
- Sympaattinen

Tunnollisuus

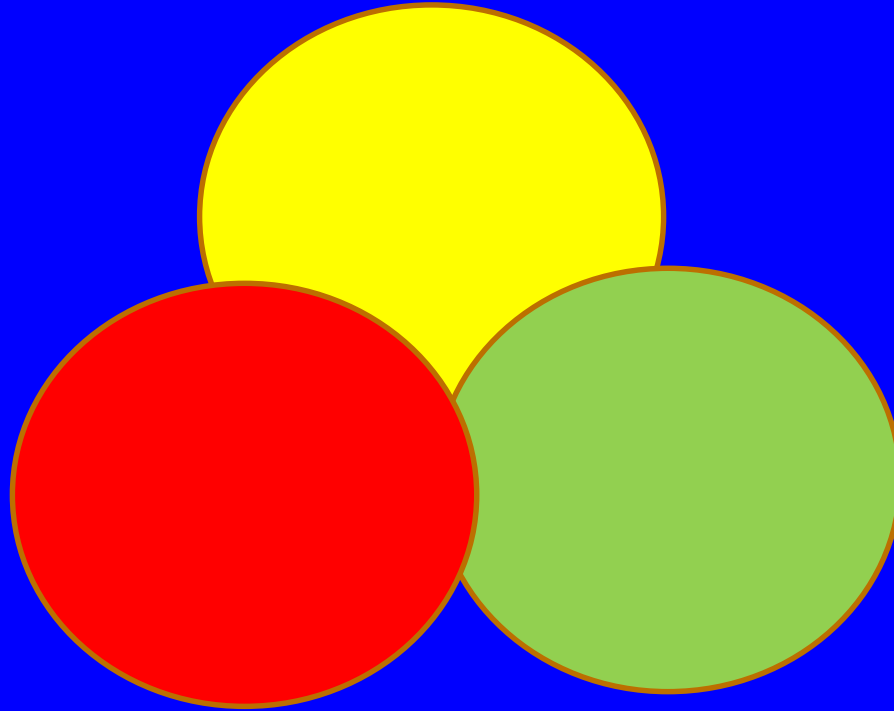
- Määrätietoinen
- Järjestelmällinen
- Kontrolloitu

Temperamenttipiirteitä...

- **Motorinen aktiivisuus**
- **Sosiaalisuus**
- **Mielialan laatu**
- **Sopeutuminen**
- **Rytmisyys**
- **Tarkkaavaisuuden kesto ja sinnikkyys**
- **Tapa käsitellä stressaavia tilanteita**

Todellinen Minä

”Minkälaisena näen itseni”

Toiveminä

”Minkälainen haluaisin olla”

Minä muiden silmin

”Miten muut näkevät minut”

Mahdollisuudet

Uhkat

Vahvuudet

Kehityskohteet

Nimi

- 4 -

Itseluottamus

1. MINÄKÄSITYS

Identiteetti

- Kuka minä olen?
- Mihin minä kuulun?

Minäkuva

- Millainen minä olen?
- Minkälainen haluaisin olla?

Itsetunto

- Mikä on minun arvoni?
- Mikä on minun merkitykseni?

2. OSAAMINEN

Ulkoiset mittarit

- Tulokset
- Arvioinnit
- Palautteet

Subjektiiiviset mittarit

- Aistimukset
- Kokemukset
- Tunnetilat

3. Potentiaali

Oppimiskyky

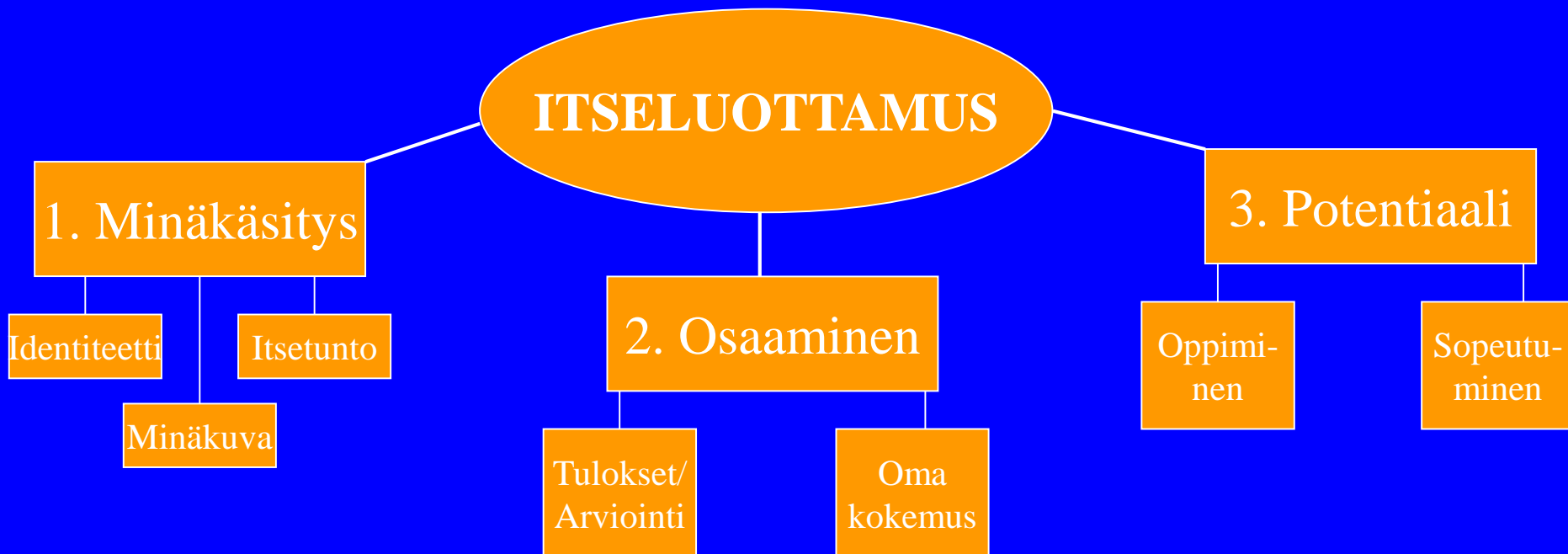
- Kyky omaksua uusia asioita
- Usko pitkäjänteiseen harjoitteluun

Sopeutumiskyky

- Kyky sopeutua uusiin ja erilaisiin tilanteisiin
- Odotuksien käsittely
- Stressinsieto

Miten urheilijan itsetuottamusta voidaan parantaa?

- 5 -

**Psykologinen tuki
joukkuevalmennuksessa**

Vuorovaikutus ryhmässä

- **Ryhmäytyminen**
  - Yhteisen ”mission” löytyminen
- **Hierarkia**
  - Sisäisten jännitteiden käsittely
- **Johtajuus**
  - Valmennus + pelaajat
- **Toimintatavat**
  - Asioiden käsittely yhdessä

Yhtenäisyyden vaikutukset

- *Positiiviset ...*
  - Ryhmän säännöt on helppo laatia
  - Sitoutuminen perustehtävään vahvistuu
  - Viihtyvyys paranee
  - Vastuu jakaantuu tasaisesti
- *Negatiiviset ...*
  - ”Sisäänlämpiävyys”
  - Kritiikitön laumajattelu vahvistuu
  - Uuden jäsenen on vaikea päästä mukaan ryhmään
  - Kehitys pysähtyy

- 6 -

Heittäytyminen hetkeen

URHEILEMISEN AIKAMUODOT

”Historia”

- Kokemukset
- Elämykset
- Menestymiset
- Epäonnistumiset

+

-

”Tässä-ja-nyt”

A. Päivittäinen harjoittelu

- Keskittyminen päivän harjoitukseen

B. Kilpailutilanne

- Kisaan valmistautuminen
- Hetkessä eläminen

+

-

”Tulevaisuus”

- Tulokset
- Odotukset
- Menestys
- Kehittyminen
- Mahdollisuudet
- Häpeä

Aika

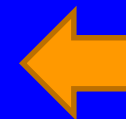
Valmistautumisen tarkoitus

- (1) Asenteen virittäminen**
- (2) Keskittymisen ohjaaminen olennaisiin asioihin**
- (3) Kilpailujännityksen hyödyntäminen**
- (4) Suoritustilan saavuttaminen**
- (5) Omien vahvuuksien esille saaminen**

TUNNE

”SUORITUSTILA”

FYYSISET
TUNTEMUKSET

AJATTELU

TOIMINTA & TULOS

Yliyrittäminen

- Suoritukseen liittyy poikkeuksellisen vahva tunnelataus
- Vireystila ei ole optimaalinen
- Itseen kohdistuvat odotukset ovat tavallista korkeammalla

FLOW-tila

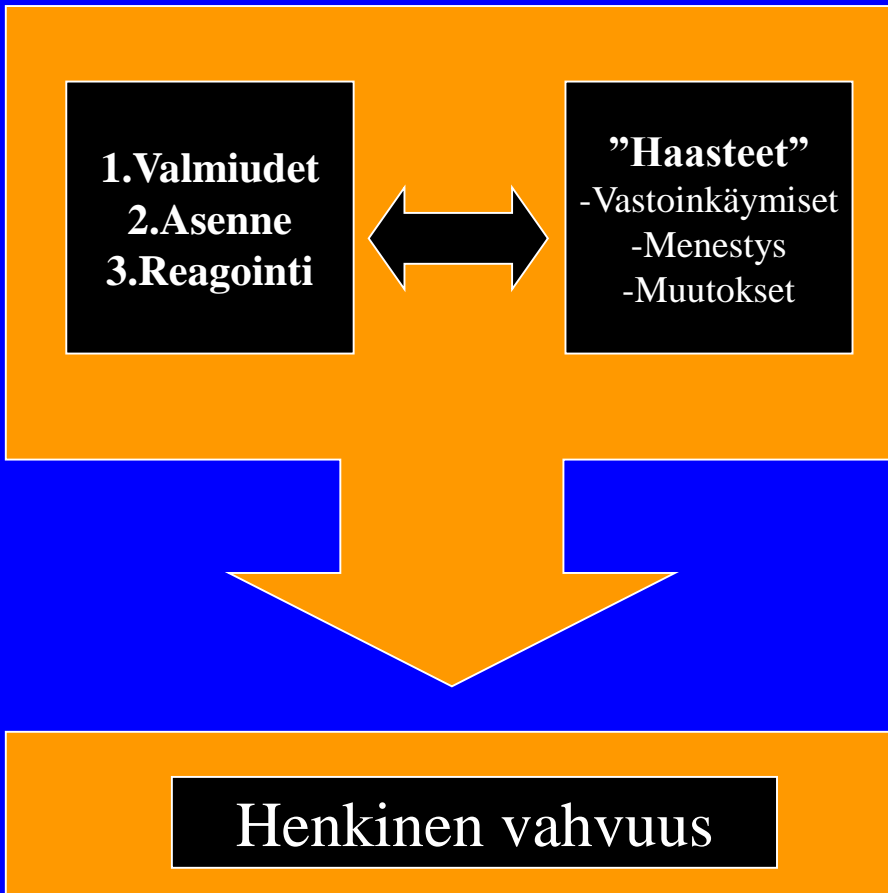
- **Tunnetila**
rauhallinen,
turvallinen ja
luottavainen
- **Vireystila on**
optimaalinen
- **Tietoinen tekeminen**
vähenee
- **Oma osaaminen ja**
tehtävän vaatimukset
ovat tasapainossa

- 7 -

”Mental Toughness”

Miten henkinen vahvuus kehittyy?

Mitä on henkinen vahvuus?

1 Valmiudet

- Itsetuntemus
- Itseluottamus
- Pitkäjänteisyys

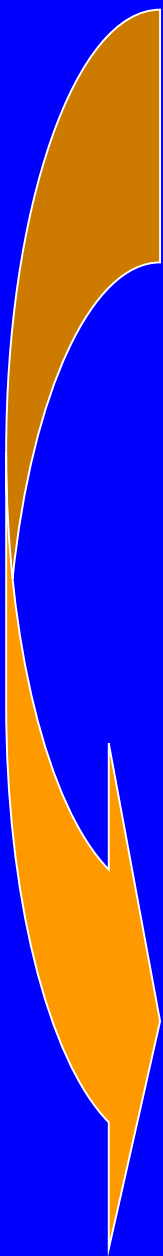
2. Asenne

- Positiivisuus
- ”Pelirohkeus”
- Sitoutuminen
erinomaisuuteen

3. Tapa reagoida

- Odotusten
käsittely
- ”Työkalujen”
rakentuminen
- Epäonnistumisten
käsittely

R
a
k
e
n
n
u
s
v
a
i
h
e

Säätelymekanismit
käynnistyvät

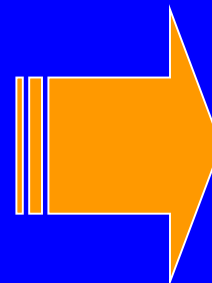
”Shokki”

Tasapainon häiriintyminen

Mielen ja tunteiden
tasapaino

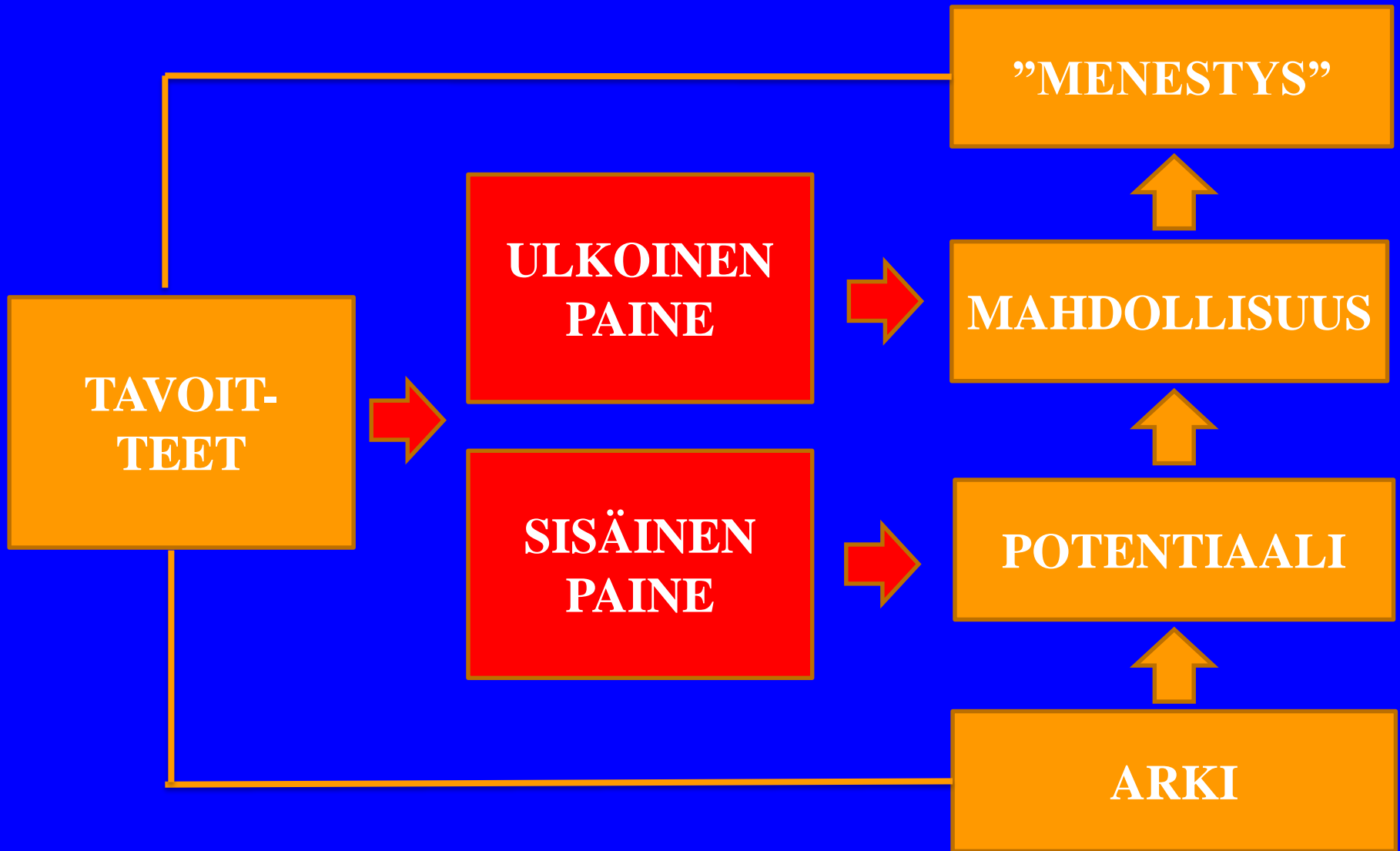

O
p
p
i
m
i
s
k
o
k
e
m
u
s

- 8 -

**”Jokainen menestystarina on
kasvutarina”**

KASVUPROSESSI

Yhteystiedot:

Niilo Konttinen

KIHU

Rautpohjankatu 6

FIN-40700 Jyväskylä

040-542 9817 (työ)

040-505 4728 (koti)

niilo.konttinen@kihu.fi

www.kihu.fi